

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Dagmar Nygrínové a soudců JUDr. Marie Turkové a JUDr. Petra Průchy v právní věci žalobců: **a) A. M., b) nezl. I. M. c) nezl. A. M.**, **d) nezl. O. M.**, žalobci b), c) a d) zastoupeni žalobkyní A. M. jako jejich zákonnou zástupkyní, zastoupeni JUDr. Martinem Týlem, advokátem v Pardubicích, Škroupova 561, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem v Praze 7, Nad Štolou 3, poštovní schránka 21/OAM, v řízení o kasační stížnosti žalobců proti rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 14. 9. 2004, č. j. 30 Az 235/2003 - 29, 30 Az 236/2003 - 26, 30 Az 234/2003 - 23, 30 Az 237/2003 - 23, a o návrhu na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá.**

II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

Rozhodnutími ze dne 21. 7. 2003, č. j. OAM-4293/VL-07-K04-2001, ze dne 15. 4. 2003, č. j. OAM-4425/VL-10-K04-2002, ze dne 15. 4. 2003, č. j. OAM-4428/VL-10-K04-2002 a ze dne 15. 4. 2003, č. j. OAM-4426/VL-10-K04-2002 rozhodl žalovaný tak, že žalobcům se azyl podle § 12, § 13 odst. 1, 2 a § 14 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“), neuděluje, a že se na žalobce nevztahuje překážka vycestování ve smyslu § 91 zákona o azylu. Žalovaný své rozhodnutí opřel o zjištění, že důvodem žádosti žalobkyně a) jsou potíže s neznámými osobami, které požadovaly finanční prostředky, a důvodem žádosti žalobců b), c) a d) je sloučení s matkou a tytéž důvody, které uvedla žalobkyně a).

Žalobci napadli citovaná rozhodnutí včas podanými žalobami, v nichž namítali, že žalovaný v řízení porušil ustanovení § 3 odst. 3 a odst. 4, § 32 odst. 1, § 33 odst. 2, § 46 a § 47 odst. 3 zákona č. 71/l967 Sb., o správním řízení (správní řád) a § 12 a § 91 zákona o azylu. Žalobkyně a) zdůraznila, že správní orgán dostatečně nezvážil její důvody, kvůli kterým opustila Ukrajinu, kde byla ohrožena mafií, jenž ji vyhrožovala zabitím. Na policii se neobrátila proto, že policie s nimi spolupracuje a sama profituje z trestné činnosti. Kdyby se musela vrátit, byla by zabita ona i její děti. Žalovaný tím, že jí azyl podle ustanovení § 12 a § 14 zákona o azylu neudělil a ani na ni nevztáhl překážku vycestování ve smyslu § 91 zákona o azylu, její žádost o udělení azylu v ČR posoudil nesprávně a v důsledku toho výše uvedené rozhodnutí je vadné. Žalobci b), c) a d) ve svých žalobách na důvody uvedené žalobkyní a) odkázali.

Krajský soud v Hradci Králové usnesením ze dne 14. 9. 2004, č. j. 30 Az 235/2003 - 25 sloučil řízení vedená pod sp. zn. 30 Az 235/2003, 30 Az 236/2003, 30 Az 234/2003, 30 Az 237/2003 ke společnému projednání s tím, že budou nadále vedeny pod sp. zn. 30 Az 235/2003. Rozsudkem z téhož dne, č. j. 30 Az 235/2003 – 27, žaloby proti výše uvedeným rozhodnutím žalovaného zamítl. Krajský soud se v první řadě zabýval námitkou nicotnosti přezkoumávaných rozhodnutí, kterou nepřímo vznesl právní zástupce žalobců při jednání soudu, když poukázal na formální nedostatky rozhodnutí, konkrétně pak na absenci podpisu oprávněné osoby na stejnopisech rozhodnutí, která byla doručena žalobcům. Z dikce ustanovení § 47 odst. 5 správního řádu soud dovodil, že zákon předvídá jako zcela běžnou situaci, kdy rozhodnutí bude podepsáno osobou k tomu oprávněnou v rámci organizační struktury příslušného orgánu (v tomto případě PhDr. T. H., ředitelem odboru azylové a migrační politiky). Napadená rozhodnutí tedy netrpí vadou takové intenzity, aby mohla založit jejich nicotnost. Tu totiž mohou způsobit jen takové vady řízení, které mají za následek, že již vůbec nelze o správním aktu hovořit. Námitku nedostatečně zjištěného skutkového stavu věci soud posoudil tak, že shromážděné důkazy vyhovují nejen obecným požadavkům správního řádu, ale též požadavkům zákona o azylu ve smyslu ustanovení jeho § 19 až § 28. Na závěr všech pohovorů, kterých byla žalobkyně a) účastna, byla tato žalobkyně informována o tom, které důkazy budou žalovanému sloužit jako podklad pro jeho rozhodnutí a bylo jí výslovně umožněno se s nimi seznámit, vyjádřit se k nim, či navrhnout jejich doplnění. Ta této nabídky opakovaně nevyužila, doplnění dokazování nenavrhla. I v tomto směru tedy žalovaný jednal ve všech případech v souladu s ustanoveními správního řádu, konkrétně jeho § 33 odst. 2. Pokud tedy jde o tvrzené procesní důvody nezákonnosti přezkoumávaných rozhodnutí, krajský soud uzavřel, že v řízeních před správním orgánem nedošlo k žádnému porušení ustanovení o řízení a z tohoto pohledu nejsou rozhodnutí nezákonná. Krajský soud rovněž dospěl k názoru, že žalobci nebyli pronásledováni pro žádný z důvodů uvedených v ustanovení § 12 zákona o azylu a ani takové skutečnosti netvrdili. Příčina jejich odchodu ze země původu tkvěla výlučně v obavách z jednání soukromých osob, které bezpochyby bylo v rozporu se zákonem. S odkazem na provedené důkazy však lze dovodit, že na Ukrajině fungují mechanismy (vytvořené státní mocí, ale i působením nevládních organizací) umožňující účinnou ochranu lidských práv jedince a to na takové úrovni, kterou je možno označit za dostatečnou i z pohledu mezinárodních standardů. Navíc mezinárodní ochrana může být žadateli o udělení azylu poskytnuta teprve v případě, jestliže mu byla odepřena ochrana země jeho státní příslušnosti, případně je-li tato ochrana neúčinná. K tomu, aby mohl být učiněn takový závěr, je ovšem nutné, aby žadatel využil všech prostředků, které právní řád jeho vlasti k ochraně práv a svobod jednotlivce poskytuje. Žalobci však na možnost využít některý z uvedených kontrolních mechanismů (např. oznámení na policii, soudní ochrana, oznámení prokuratuře, oznámení ombudsmanovi) bez dalšího zcela rezignovali. Místo toho řešili situaci odjezdem

do České republiky, kde již v minulosti žalobkyně a) několik let pracovně pobývala. Takové jednání je dle krajského soudu účelové, žádosti žalobců o azyl byly podle něj vedeny zejména jejich snahou legalizovat svůj pobyt na území České republiky. Krajský soud dále neshledal podmínky ani pro udělení azylu ve smyslu ustanovení § 13 zákona o azylu, neboť žalobci nejsou rodinnými příslušníky osoby, které by azyl byl udělen, ani ve smyslu ustanovení § 14 zákon o azylu, kdy konstatoval, že rozhodnutí správního orgánu, v němž bylo použito správního uvážení, může soud přezkoumat jen po formální stránce a po věcné stránce pouze v tom směru, zda správní orgán nepřekročil meze stanovené zákonem, přičemž v přezkoumávané věci tomu tak nebylo. V této souvislosti soud navíc podotkl, že žalobci se udělení humanitárního azylu výslovně nedomáhali a nepředložili v tomto směru žádné důkazy. Podobně jako žalovaný ani krajský soud neshledal existenci překážek vycestování podle ustanovení § 91 zákona o azylu.

Proti citovanému rozsudku podali žalobci (dále jen „stěžovatelé“) včas kasační stížnost, a to z důvodů uvedených v ustanovení § 103 odst. 1 písm. a), a b) s. ř. s. Podle stěžovatelů napadená rozhodnutí postrádají skutečnosti, které měl správní orgán z důkazů, které se mu podařilo v rámci dokazování shromáždit, zjistit. Stěžovatelé upozorňují jednak na to, že Zpráva Ministerstva zahraničí USA pojednává o situaci za rok 2000 a 2001, přičemž napadené rozhodnutí je z roku 2003, a dále na to, že rozhodnutí postrádají jakékoliv hodnocení provedených důkazů. Podle stěžovatelů napadená rozhodnutí nevychází ze spolehlivě zjištěného stavu, neboť jakýkoliv spolehlivě zjištěný stav vůbec, co do konkrétní situace na Ukrajině, nekonstatují. Rozhodnutí postrádají řádné hodnocení důkazů, a to zejména proto, že důkazy zůstaly toliko formálně ocitovány, avšak bez uvedení skutečností, které z nich mají plynout. Žalobami napadená rozhodnutí tak nemají předepsané náležitosti, což stěžovatelé považují za zásadní pochybení správního orgánu, pro které měl Krajský soud v Hradci Králové žalobám vyhovět a jimi napadená rozhodnutí zrušit.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek v souladu s ustanovením § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s. vázán rozsahem a důvody, které stěžovatel uplatnil ve své kasační stížnosti, a dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

Podle ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. lze kasační stížnost podat z důvodu tvrzené nezákonnosti spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení. Nesprávné právní posouzení spočívá buď v tom, že na správně zjištěný skutkový stav je aplikován nesprávný právní názor, popř. je sice aplikován správný právní názor, ale tento je nesprávně vyložen.

Podle ustanovení § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s. lze kasační stížnost podat z důvodu tvrzené vady řízení spočívající v tom, že skutková podstata, z níž správní orgán v napadeném rozhodnutí vycházel, nemá oporu ve spisech nebo je s nimi v rozporu, nebo že při jejím zjišťování byl porušen zákon v ustanoveních o řízení před správním orgánem takovým způsobem, že to mohlo ovlivnit zákonnost, a pro tuto důvodně vytýkanou vadu soud, který ve věci rozhodoval, napadené rozhodnutí správního orgánu měl zrušit; za takovou vadu řízení se považuje i nepřezkoumatelnost rozhodnutí správního orgánu pro nesrozumitelnost.

Jak Nejvyšší správní soud zjistil z obsahu správního spisu, stěžovatelé podali žádosti o udělení azylu v České republice, a to nejprve dne 8. 5. 2001 stěžovatelka a) a následně dne 24. 12. 2002 její nezletilé děti. V žádosti stěžovatelka a) uvedla, že vlast opustila, protože po ní vymahači výpalného požadovali peníze a vyhrožovali jí zabitím. Do protokolu o pohovoru k žádosti o udělení azylu na území konaném dne 2. 7. 2001 za účasti tlumočníka

ČR pak jmenovaná stěžovatelka uvedla tytéž skutečnosti s tím, že na Ukrajině chtěla prodávat na tržnici, ale okamžitě po začátku podnikání po ní vymahači začali požadovat platbu podílu ze zisku. Zmínila se o tom okrskovému milicionáři, ale mafie o tom hned druhý den věděla a důrazně jí pohrozila. Nevěděla, jak jinak uživit děti, a proto se rozhodla odjet do České republiky, kde již před tím asi tři roky pracovala koncem 90. let. Stejné skutečnosti uvedla i v dalším pohovoru konaném 16. 7. 2003. Pro případ návratu do vlasti vyjádřila obavy ze zabití, pokud by odmítala výpalné platit. Ostatní stěžovatelé ohledně důvodů svých žádostí o udělení azylu odkazovali na důvody uváděné stěžovatelkou a).

Stěžovatelé v podané kasační stížnosti poukazují na to, že napadená rozhodnutí postrádají skutečnosti, které měl správní orgán z důkazů, jenž se mu podařilo v rámci dokazování shromáždit, zjistit. V samotných rozhodnutích žalovaného je ke zjišťování politické a ekonomické situace a stavu dodržovaní lidských práv na Ukrajině uvedeno tolik, že žalovaný vycházel ze Zprávy Ministerstva zahraničí USA o stavu dodržování lidských práv na Ukrajině za rok 2000 a 2001, dále z aktuálních informací ohledně situaci na Ukrajině obsažených v databázi ČTK, přičemž uvedené informace jsou součástí spisového materiálu. Ačkoli lze přisvědčit stěžovatelům, že rozhodnutí postrádají řádné hodnocení důkazů, když důkazy zůstaly jen ocitovány, avšak bez uvedení skutečností, které z nich mají plynout, nepovažuje zdejší soud toto pochybení žalovaného za vadu, pro kterou měl krajský soud žalobami napadená rozhodnutí zrušit.

Z dikce ustanovení § 103 odst. 1 písm. b) zákona o azylu vyplývá, že pokud krajský soud měl rozhodnutí žalovaného zrušit, mohl tak učinit jedině tehdy: 1. když došlo při zjišťování skutkové podstaty k takové vadě řízení, jež mohla mít vliv na zákonnost rozhodnutí; 2. anebo z důvodu nepřezkoumatelnosti rozhodnutí správního orgánu pro nesrozumitelnost.

Nejvyšší správní soud má za to, že žalovaný učinil v řízení vše, co bylo třeba k řádnému zjištění skutkového stavu věci, tj. provedl se stěžovateli pohovor, dal jim na konci pohovoru možnost samostatně doplnit skutečnosti, které by považovali za potřebné zmínit, shromáždil dostatek informací o zemi původu, přičemž stěžovatelé měli možnost se s těmito informacemi seznámit. Stěžovatelům tak byl dán dostatečný prostor pro uplatnění vlastních návrhů na doplnění dokazování, čehož však nevyužili. Skutečnost, že žalovaný při svém rozhodování vycházel ze zpráv z roku 2000 a 2001, tj. v době rozhodování ze zpráv minimálně dva roky starých, nemá v dané věci žádný význam, neboť zdejšímu soudu je známo, že situace na Ukrajině nedoznala v uvedeném období několika málo let významnější změny, jež by poznamenala aktuálnost zpráv, z nichž žalovaný vycházel.

Nejvyšší správní soud se dále zabýval otázkou, zda absence hodnocení informací, které žalovaný ohledně situace v zemi původu shromáždil, nemohla založit nepřezkoumatelnost rozhodnutí správního orgánu pro nesrozumitelnost. Nedostatek skutkových a právních závěrů ohledně soustředěných důkazů (zpráv) je bezesporu vadou rozhodnutí a tuto vadu je třeba žalovanému vytknout. Nicméně v souvislostech posuzovaného případu se jedná o pochybení, které nedosahuje takové intenzity, aby bylo nutné rozhodnutí rušit. Podle názoru Nejvyššího správního soudu posoudil žalovaný věc správně. Při porovnání obsahu informací obsažených ve výše specifikovaných podkladech s výpověďmi stěžovatelů jasně vyplývá, že nebyly naplněny podmínky pro udělení azylu. Stěžovatelé neuvedli žádné skutečnosti, pro něž by azyl mohl být udělen. Z výpovědí stěžovatelů totiž nevyplynulo, že by byli pronásledováni za uplatňování politických práv a svobod (§ 12 písm. a) zákona o azylu), ani že by měli odůvodněný strach z pronásledování z důvodu rasy, náboženství, národnosti,

příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů ve státě, jehož občanství mají [§ 12 písm. b) zákona o azylu]. Tato okolnost sama o sobě oslabuje nutnost vypořádávat se s podmínkami panujícími v zemi původu, neboť lze těžko žadateli udělit azyl na základě důvodů, jichž se sám nedovolává. Jak již Nejvyšší správní soud mnohokrát judikoval, problémy s „mafií“ nejsou relevantními důvody pro udělení azylu, a to zvláště za situace, kdy stěžovatelé se nepokusili svoji situaci s „vymahači“ řešit tak, že by se obrátili o pomoc k policii nebo k jiným orgánům či organizacím působícím na Ukrajině, ale rovnou odjeli do České republiky. Je třeba se plně ztotožnit s názorem krajského soudu, že mezinárodní ochrana může být žadateli o udělení azylu poskytnuta teprve v případě, jestliže mu byla odepřena ochrana země jeho státní příslušnosti, případně je-li tato ochrana neúčinná, přičemž je nutné, aby žadatel využil všech prostředků, které právní řád jeho vlasti k ochraně práv a svobod jednotlivce poskytuje. Pro úplnost lze dodat, že bezprostředním důvodem pro odjezd přitom byl nedostatek prostředků na živobytí a neschopnost stěžovatelky a) uživit své děti.

V návaznosti na uvedené proto Nejvyšší správní soud uzavírá, že není dán žádný z důvodů uvedených v ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) a b) s. ř. s., pro které by bylo třeba napadené rozhodnutí Krajského soudu v Hradci Králové zrušit, neboť se nejedná o rozhodnutí nezákonné z důvodu nesprávného posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení, a rovněž zdejší soud neshledal žádnou vadu řízení, jež by spočívala v tom, že skutková podstata, z níž správní orgán v napadeném rozhodnutí vycházel, nemá oporu ve spisech nebo je s nimi v rozporu, nebo že při jejím zjišťování byl porušen zákon v ustanoveních o řízení před správním orgánem takovým způsobem, že to mohlo ovlivnit zákonnost, a pro tuto důvodně vytýkanou vadu soud, který ve věci rozhodoval, napadené rozhodnutí správního orgánu měl zrušit, přičemž rozhodnutí správního orgánu není nepřezkoumatelné pro nesrozumitelnost. Proto Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná a v souladu s § 110 odst. 1 s. ř. s.zamítl.

Stěžovatelé podali současně kasační stížností návrh, aby byl kasační stížnosti přiznán odkladný účinek podle ustanovení § 107 s. ř. s. Nejvyšší správní soud o návrhu nerozhodl, neboť se jedná o věc, která byla vyřízena v souladu s ustanovením § 56 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s. přednostně.

O nákladech řízení o kasační stížnosti rozhodl soud podle ustanovení § 60 odst. 1 věty první s. ř. s., neboť neúspěšným žalobcům (stěžovatelům) náhrada nákladů řízení nepřísluší a žalovanému v souvislosti s řízením o kasační stížností žalobce žádné náklady nad rámec jeho úřední činnosti nevznikly.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 25. května 2005

JUDr. Dagmar Nygrínová
předsedkyně senátu